

Henrikas Antanaitis: Savo energiją skiriu Lietuvai

Henrikas Antanaitis, veiklus Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Australijos Lietuvių Bendruomenės narys, aktyviai dalyvaujantis ir Lietuvių skautų sąjungos veikloje, daug prisidėjęs prie lietuviybės išlaikymo, tautiškumo ugdymo, švenčia 75-erių metų jubiliejų. Ta proga pakalbinome Henriką Antanaitį, paprašėme papasakoti apie savo veiklą lietuvių bendruomenėje, pasidalinti įžvalgomis apie tautinio tapatumo svarbą, lietuviybės išlaikymą.

Su tėvais atvykote į Australiją 1949 metais. Taigi nuo 7-erių metų gyvenate Australijoje, ten baigėte gimnaziją, Sidnėjaus universitete įgijote psichologijos ir istorijos srities bakalauro laipsnį, o Romoje (Italija) bakalauro ir licenciatų filosofijos mokslų laipsnius. Dar besimokant universitete buvote išrinktas Australijos lietuvių studentų sąjungos pirmininku. Papasakokite apie tą laikotarpį, kaip sekėsi suderinti studijas ir lietuvišką veiklą, juk dalyvavote būtent lietuvių studentų veikloje. Kokia buvo šios sąjungos veikla?

Tuo laikotarpiu mums buvo labai svarbi lietuvių studentų veikla. Kai pradėjau studijuoti Sidnėjaus universitete, lietuvių studentų sąjunga jau veikė, aš aktyviai įsitraukiau į jos veiklą ir vienu metu vadovavau jai. Studentų sąjunga suburdavo studijuojančius lietuvius iš įvairių skirtinguose miestuose veikiančių universitetų. Mes (studentų sąjunga) organizuodavome įvairius renginius, koncertus. Kas dveji metai vykdavo studentų suvažiavimai. Į suvažiavimus susirinkdavo studijuojantys lietuviai iš visos Australijos, rengdavome konferencijas, diskutuodavome įvairiomis temomis. Esame išleidę ir knygą „Studijuojant Australijoje“, kurioje aprašėme istoriją nuo pirmųjų lietuvių, kurie pradėjo studijuoti Australijos aukštosiose mokyklose, – kuriose aukštosiose mokyklose, ką studijavo ir pan. Dažniausiai susirinkdavome lietuvių namuose, palaikėme glaudžius ryšius su

lietuvių bendruomene. Mus jungė lietuviybė, Lietuva.

Jūs baigėte gimnaziją Australijoje. Ar tuo metu Australijoje buvo veikiančių lietuviškų mokyklų, kas Jūs išmokė lietuvių kalbos?

Lietuviškai išmokau kalbėti namie, tai tėvų nuopelnas, nes šeimoje mes bendravome tik lietuviškai. Būdamas 10 metų pradėjau lankyti savaitgalinę lietuvišką mokyklą. Deja, mokyklos arti namų nebuvo. Atstumai Australijoje dideli. Pasiiekti mokyklą užtrukdavo valandą su puse ir tekdavo vykti dviems traukiniais ir dar persėsti į autobusą. Ir taip penkerius metus kiekvieną šeštadienį vykdavau mokytis į lietuvišką mokyklą lietuvių kalbos, istorijos, geografijos. Ir tėvams netekdavo manęs įkalbinėti, aš noriai važiuodavau į mokyklą, pamokos man patiko, o ypač mėgau istorijos pamokas – jas labai įdomiai vedė Vytautas Doniela, kuris yra žinomas ir Lietuvoje, buvo Vytauto Didžiojo universiteto atkuriamojo senato narys. O dar vienas stimulų vykti į mokyklą – galimybė susitikti su draugais, su kuriais taip pat kartu vykdavome į skautų stovyklas.

Papasakokite savo šeimos istoriją.

Antrojo pasaulinio karo metu mūsų šeima (tėvai ir aš su sesute) pasitraukė į Vokietiją. Mano mama buvo mokytoja Užsienių kaime (Tryškių seniūnija, Telšių rajonas). Kadangi mama mokėjo vokiečių kalbą, ji vertėjavo vokiečiams, kurie iš ūkininkų pirkdavo maistą. Kai frontas artėjo, vokiečiams traukdamiesi pasiūlė ir mamai su šeima trauktis ir padėjo pasiekti pasienį. 1944–1949 metais gyvenome Vokietijoje. 1949 metų gruodžio mėnesį su mama atvykome į Australiją, tėvas kartu nevažiavo, jis nusprendė grįžti į Lietuvą. Mama Australijoje antrą kartą ištekėjo už Antano Jablonskio, Gabrieliaus ir Vytauto Landsbergių dėdės. Taigi mes su Gabrieliu Žemkalniu, kuris irgi gyveno Australijoje, tapome ne tik draugais, bet ir giminėmis (šypsosi).

Baigęs mokyklą Australijoje, išvykau studijuoti į Italiją, kur trejus metus studijavau filosofijos mokslus. Grįžęs į Australiją, studijavau Sidnėjaus universitete psichologijos ir istorijos mokslus. Kaip jau minėjau, studijuodamas aktyviai įsitraukiau į lietuvių studentų veiklą. Lietuvių studentų sąjunga padėjo susikurti ne vienai lietuviškai šeimai, nes renginiuose jaunuoliai susipažindavo, bendraudavo. Aš savo būsimą žmoną taip pat sutikau studentų sąjungoje, mes šeimą sukūrėme 1969 metais ir užauginome tris sūnus Aidą, Vytautą ir Girių. Visi trys sūnūs kalba lietuviškai ir lietuviybė jiems yra labai svarbi. Mano sūnūs taip

pat lankė lituanistinę mokyklą. Svarbu paminėti, jog Australijos lietuviams buvo pavykę pasiekti, kad Viktorijos valstijos švietimo ministerija įvestų lietuvių kalbą kaip užskaitomą abitūros dalyką. Todėl mano sūnų brandos atestate kaip mokomasis dalykas buvo lietuvių kalba, tai jiems padėjo stojant į universitetą. Deja, laikui bėgant moksleivių, besimokančių lietuviškai, skaičius sumažėjo, todėl tai buvo panaikinta. Vaikystėje su vaikais teko truputį „pakariauti“, kad mokytusi lietuviškai, nes ir namie jie tarp savęs norėdavo kalbėti angliškai, tačiau mums su žmona pavyko. Ir kai vaikai pirmą kartą nuvyko į Lietuvą, jauniausiam buvo 15 metų, kitiems 22 ir 24 metai. Grįžę iš Lietuvos jie padėkojo mums, kad išmokėme juos lietuvių kalbos.

Kai vyriausias sūnus Aidas baigė gimnaziją, išsiuntėme jį į Vokietiją, Vasario 16-osios gimnaziją, toliau mokytis lietuviškai. Aidui dirbant Pasaulio banke, jis trejiems metams buvo paskirtas dirbti Lietuvoje, vėliau jis išvyko į Japoniją ir štai, jau daugiau kaip 20 metų gyvena Japonijoje. Jauniausias sūnus Girius yra chirurginių instrumentų kūrėjas, gyvena Australijoje. Vidurinysis sūnus Vytautas yra chirurgas-ortopedas, jis sukūrė šeimą su lietuvaite iš Šilutės.

Mano žmona Dalia 29-erius metus, iki 2006 metų, mokė Melburne gyvenančius lietuvius tautinių šokių, nuo 1994 metų dalyvauja Dainų ir šokių šventėse Lietuvoje. Su tautinių šokių grupe „Gintaras“, kuriai vadovavo Dalia, esame koncertavę įvairiuose Lietuvos miestuose, taip pat Punske, Seinuose. Ansamblis „Gintaras“ jungia įvairių kartų lietuvius, jame šoko ir seneliai, ir vaikai, ir anūkai. Aš pats šokdavau veteranų grupėje ir buvau „Gintaro“ administratorius. Už Dalios veiklą tautinių šokių srityje Prezidentas Valdas Adamkus įteikė LDK Gedimino ordino Riterio kryžiu, net ir Australijos valdžia ją apdovanojo *Order of Australia medal*, kurį jai įteikė gubernatorius.

Kada Jūs pirmą kartą sugrįžote į Lietuvą?

Aš atvykau į Lietuvą 1989 metais aplankyti giminių. O nuo 1994 metų jau dažniau atvykdavau į Lietuvą, su tautinių šokių grupe dalyvaudavome Dainų ir šokių šventėje.

Kokius stebite pokyčius Lietuvoje?

Nuo 2011 metų į Lietuvą atvykstu bent du kartus per metus ir, deja, tenka pastebėti, kad vis daugiau angliškų žodžių vartojama su lietuviškomis galūnėmis. Lietuva, deja, tuo rūpinasi nepakankamai, atrodytų, net Lietuvoje nededama

pastangų išlaikyti lietuvių kalbą. O savo kalba turėtume didžiuotis ir stengtis išlaikyti ją kuo grynesnę atsižvelgdami į jos istorinę svarbą filologijos moksle.

Jūs aktyviai dalyvaujate Lietuvių Bendruomenės veikloje, buvote išrinktas Australijos lietuvių atstovu Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimuose, daug prisidėjote organizuojant Pasaulio lietuvių jaunimo kongresus, skautų stovyklas. Ką Jums reiškia lietuvių bendruomenė?

Bendruomenė yra labai svarbus junginys, kuris mus jungia lietuviškoje veikloje. Be Bendruomenės kaip organizacijos mes negalėtume taip ilgai išlaikyti savo lietuviškos tapatybės. Australijoje Bendruomenė kas dvejus metus organizuoja didžiulį renginį „Lietuvių dienos“, į kurį suvažiuoja lietuviai iš visos Australijos, kartu praleidžiame visą savaitę tarp Kalėdų ir Naujųjų metų. „Lietuvių dienų“ metų vyksta koncertai, dainų ir šokių dienos, pasirodymai, sporto šventė, skautų stovykla.

Jūs daug dirbate su lietuvių jaunimu. Padėjote organizuoti ne vieną jaunimo sąjungos kongresą, rengiate jaunimo skautų stovyklas. Papasakokite, apie šią savo veiklą.

Buvau paprašytas suorganizuoti VI pasaulio lietuvių jaunimo kongresą Australijoje (1987 m. gruodžio 17 d. – 1988 m. sausio 10 d.). Man teko pirmininkauti organizaciniam komitetui ir koordinuoti dvylikos pakomisijų darbus keturiuose miestuose. Tuo metu Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos pirmininkas buvo Gintaras Grušas (dabar Vilniaus arkivyskupas). Su juo teko ketverius metus dirbti ruošiant kongresą. Iš to laikotarpio liko malonūs prisiminimai. Kai mes surengėme demonstraciją Australijos sostinėje Kanberoje priešais Rusijos ambasadą, Gintaras Grušas, kaip Jaunimo Sąjungos pirmininkas, davė interviu Australijos televizijos žurnalistams. Jis taip puikiai kalbėjo, kad tuomet pagalvojau, kad Gintaras gali tapti puikiu politiku. VI PLJ kongresas buvo labai sėkmingas, susirinko apie 400 dalyvių, daugiau kaip šimtas lietuvių jaunuolių atvyko iš kitų šalių. Tais pačiais metais, t.y. 1988 m. birželio 28 – 30 d. Toronte vyko VII PLB Seimas, kuriame aš perskaičiau pranešimą apie PLJ kongreso ruošą ir pateikiau finansinę ataskaitą. Pabrėžiau, kad kongresui suorganizuoti ne tik užteko lėšų, bet ir viršijo lūkesčius, nes, padengus visas išlaidas, liko 155 tūkst. dolerių. Kaip mums tai pavyko? Ką pirmiausiai suorganizavau, tai merginų grupės „Svajonės“ iš Australijos koncertinį turą po Jungtines Valstijas ir Kanadą, suorganizavau koncertus įvairiuose miestuose: Los Andžele, Niujorke, Bostone, Čikagoje, Toronte ir t.t. Tai mums

pavyko surinkti daug pinigų. Taip pat pakviečiau iš Kanados jaunų moterų dainavimo grupę „Sutartinė“, o iš JAV – vyrų kvartetą koncertuoti Australijoje. Jų koncertai irgi padėjo sutelkti lėšų. Taip pat pritraukėme ir mecenatų, kurie parėmė kongresą.

Vėliau padėjau organizuoti ir VII kongresą, kuris vyko Pietų Amerikoje (Brazilijoje, Argentinoje, Urugvajuje). Mano pagrindinis darbas padedant organizuoti kongresus – finansinė dalis, lėšų telkimas, sutaupymas mažinant išlaidas. Tuo metu PLJS pirmininkė buvo Argentinos lietuvė Ariana Rastauskaitė, gimusi Buenos Airėse, ir, beje, ji jau per 20 metų gyvena Lietuvoje. O pirmasis Jaunimo Sąjungos kongresas Lietuvoje buvo 1994 metais. Kongresas prasidėjo Lietuvoje, o tęsėsi Anglijoje. Ir man pavyko suorganizuoti, sutarti su avialinijomis, kad iš Lietuvos į Angliją kongreso dalyvius nuskraidintų žymiai pigiau. Esu prisidėjęs ir prie daugelio kitų jaunimo kongresų organizavimo.

Esate skautų sąjungos narys, organizuojate stovyklas Australijoje?

Su skautais aktyviai dirbu nuo 1964 metų. Teko suorganizuoti VI Tautinę stovyklą Australijoje 1978 metais, joje stovyklavo 400 skautų/čių, iš kurių 100 buvo iš užsienio. Taip pat 2018 metų sausio mėnesį vadovausiu Šimtmečio jubiliejaus X tautinei stovyklai, kuri vyks Melburne. Atvyks 60 užjūrio skautų, iš Lietuvos laukiame 30-ies.

Antanaičių šeima

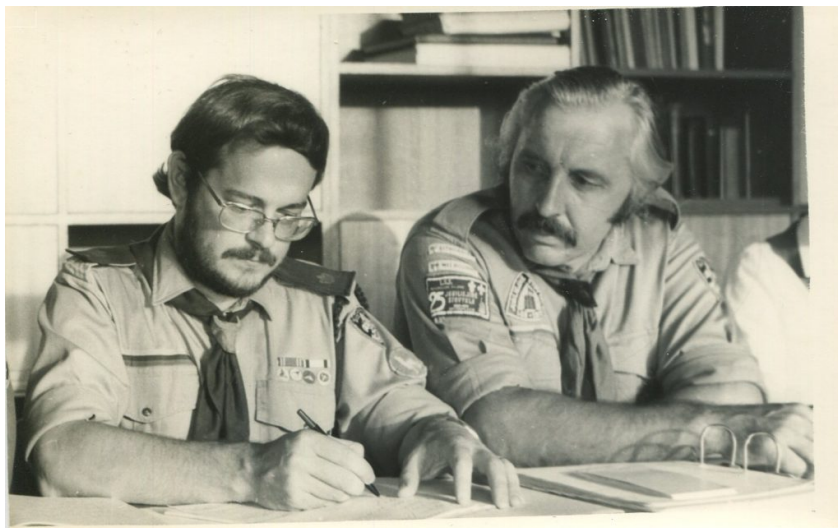
Tautinėje stovykloje. 1958 m.

Su skautais

Skautai apie 2000 m.

Tautinėje stovykloje. Asm. archyvo nuotraukos

Kokią matote Pasaulio Lietuvių Bendruomenę kaip organizaciją ateityje?

Aš visada tikėjau, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra reikalinga. PLB Seime, kuris vyko Vilniuje 2003 metais, skaičiau pranešimą apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės reikalingumą. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra tas junginys, kuris sujungia visų šalių lietuvių bendruomenes į vieną. Yra labai svarbu suburti visų kraštų lietuvius ir svarbiais klausimais kalbėti visų pasaulio lietuvių vardu. Svarbu, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenė kiekvienais metais organizuoja viso pasaulio šalių lietuvių bendruomenių pirmininkų suvažiavimus. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra tas įrankis, kuris dabar turi tiesioginius ryšius su Lietuvos vyriausybe ir įvairiais departamentais. Per šiuos ryšius ji gali daug prisidėti prie bendruomenių ir paskirų organizacijų efektyvesnės veiklos. Yra žmonių, kurie mano, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenė nėra reikalinga, bet galiu tvirtinti, o, reikalui esant, ir pagrįsti argumentais, kodėl jos buvimas yra būtinas.

Nuo 2011 metų dalyvaujate LR Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės komisijos veikloje. Į posėdžius atvykstate iš tolimosios Australijos. Jūs, kaip ir kiti Komisijos nariai, atstovaujantys Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, už darbą komisijoje negaunate jokio atlyginimo. Esate Komisijos pirmininko (nuo PLB) pavaduotojas, vienas iš tų Komisijos narių, kurie atsakingai rengiasi posėdžiams, aktyviai pasisakote, teikiate siūlymus. Kuo, Jūsų nuomone, svarbi šios komisijos veikla?

Ši Komisija mums suteikia galimybę labai artimai dirbti su Seimo nariais, svarstyti, diskutuoti, kartu spręsti svarbias visiems lietuviams problemas, bendradarbiauti su Lietuva, perduoti savo žinias ir patirtį Lietuvai ir pasisemti

žinių iš pačios Lietuvos. Taip pat yra proga, ypač prieš ir po Komisijos sesijų, aplankyti įvairius departamentus ir kitas įstaigas, dalyvauti jose rengiamuose pasitarimuose. Tą darau jau nuo pat pirmų dienų būdamas Komisijoje. Neretai šie pasitarimai būna labai vaisingi.

Henrikas Antanaitis (ketvirtas iš kairės) spaudos konferencijoje po LR Seimo ir PLB komisijos posėdžių. Seimo kanceliarijos nuotr.

Viename iš LR Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės komisijos posėdžių skaitėte pranešimą „Patriotinis ugdymas ir tautos auklėjimas patriotiškumo dvasia“. Kodėl, Jūsų nuomone, yra svarbus patriotinis ugdymas, ypač jaunimo, ir ar Lietuvoje yra pakankamai tam skiriama dėmesio?

Kas mus, išeivijos lietuvius, skatina dirbti, sielotis dėl Lietuvos, mylėti Lietuvą? Tai tautinis lietuviškas tapatumas. Mes manome, kad lietuviška tapatybė yra vertybė. Patriotinis jausmas ateina iš pačio žmogaus vidaus, bet jį reikia įsisamoninti ir puoselėti. Patriotinis ugdymas yra labai svarbus ne tik lietuviams, gyvenantiems užsienyje, bet ir pačioje Lietuvoje. Būti patriotu nereiškia būti šoviniu, ir nereiškia, kad yra menkinami kitų tautų žmonių tautiniai jausmai. Pastebiu, kad nors Lietuvoje daug kalbama, kad patriotinis ugdymas yra svarbus, tačiau, deja, mažai kas konkrečiai ir efektyviai daroma. Kyla klausimas, kodėl taip yra? Viena iš priežasčių gali būti, kad daugelį metų buvo painiojamas

pilietiškumas ir tautiškumas. Gali būti geru piliečiu, bet nebūtinai esi tautai atsidavęs. Pavyzdžiui, aš esu ir Lietuvos, ir Australijos pilietis, tačiau aš savo energiją skiriu Lietuvai ne dėl to, kad aš esu jos pilietis, nes aš prieš 30 metų dar neturėjau Lietuvos pilietybės, bet todėl, kad aš esu lietuvis.

Patriotinis ugdymas ir jo įsisavinimas paskatins labiau rūpintis lietuvių kalbos, kultūros, papročių ir t.t. išsaugojimu ir puoselėjimu ateities kartoms. O svarbiausia, patriotizmas bus stiprus akstinas ginti Lietuvą reikalui esant. Patriotinis ugdymas turėtų būti vienas iš Vyriausybės prioritetų, ypač Švietimo ir mokslo ministerijos. Ugdymas prasideda mūsų vaikų ir jaunimo mokyklose. Jaunimas yra Lietuvos ateitis.

Dėkojame už pokalbį.

Kalbino Virginija Grybaitė

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

